

2017 YILI ISPARTA İL
YATIRIM DESTEK VE TANITIM STRATEJİSİ

(Revize) Eylül 2017
Isparta

Ç NDEK LER

1. G R	2
2. MEVCUT DURUM	3
2.1. Ekonomik Yapı	3
2.1.1. Tarım Sektörü	3
2.1.2. Sanayi Sektörü	3
2.1.3. Hizmetler Sektörü	4
2.1.4. hracat Verileri	5
2.1.5. Isparta Yatırım Ortamı	6
3. SORUN ALANLARI	8
3.1. Strateji Döneminde Ya anması Muhtemel Sorunlar (Riskler)	10
4. HEDEFLER	12
4.1. Turizm Sektörü için Hedefler	12
4.2. Tıbbi-Aromatik Bitkiler ve Kozmetik Sektörüne li kin Hedefler	14
5. 2017 YILI TUR ZM SEKTÖRÜ EYLEM PLANI	15
6. 2017 YILI TIBB AROMAT K B TK LER VE KOZMET K SEKTÖRÜ EYLEM PLANI	18
7. YARARLANILAN KAYNAKLAR	20

1. G R

Sermaye, mal ve hizmet hareketli iyle orantılı olarak küreselle me sürecinin hızlandı ı günümüzde irketler gibi ülkeler de iktisadi büyüme yarı ı içerisinde dirler. Yeti mi i gücü, sermaye birikimi, teknolojik bilgi seviyesi gibi faktörlerin yanında yatırımlar da ülkelerin büyüme sürecindeki en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Yatırımlar iktisadi büyümenin temel ta larından birisi olarak kabul edilmektedir. Keynes, Harrod ve Domar, Solow, Lucas gibi birçok iktisat teorisyeni ekonomik büyümeyi analiz etmi ve yatırımların büyüme üzerindeki olumlu etkilerini incelemi lerdir.

Sabit sermaye yatırımlarını kamu kesimi ve özel sektör yatırımları olarak ikiye ayırmak mümkündür. Kamu kesimi yatırımları daha çok hükümet politikaları ile ekillenmekte; ülkenin ekonomik büyüklü ü ve öncelikleri de kamu yatırımlarını etkilemektedir. Özel sektör yatırımlarını daha çok finans piyasasının yapısı, faiz oranı, iç ve dı talep, yatırım malları maliyeti, ülke genelindeki tasarruf seviyesi, i gücünün niceli i ve niteli i gibi faktörler etkilemektedir. Yatırımlar ekonomik büyümenin itici kuvveti, motoru kabul edilmektedir.

Sermayenin küreselle mesi beraberinde ülkeler arasında do rudan yabancı yatırım (DYY) akı larının da hızlanmasına neden olmu tur. Yabancı yatırımlar, yatırımın gerçekleş ti i ülkeye döviz, yeni teknoloji, yönetsel ve teknolojik know-how, döviz girdisi sa lamakta ve iktisadi büyümeyi hızlandırmaktadır. Yatırım yapılaca ı ülkenin yabancı yatırımcıya sundu u avantajlar “mekânsal avantaj” olarak nitelenmektedir. Yatırımın yapılaca ı ülkedeki veya bölgedeki faktör fiyatları, devletin ticari düzenlemeleri, döviz kurları ve faiz oranları, kurumsal yapı ve politik istikrar mekân avantajını olu turmaktadır.

Ekonomik büyüme ve kalkınma açısından yatırım ve tanıtımın öneminin farkına varan ülkeler yukarıda açıklanan ko ulları sa lamaya çalı maktadırlar, çe itli politik ve kurumsal düzenlemeler yolu ile yatırımlar için ülkelerini cazip hale getirmektedirler.

Yatırımların artırılabilmesi için özellikle son 15 yılda ülkemizde önemli çalı malar yapıldı ı gözlenmektedir. Yatırım ortamının iyile tirilmesi, bölgeler arası geli mi lik farkının azaltılması ve ülkeye daha fazla yabancı yatırımcı çekilebilmesi amacıyla T.C. Ba kanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (TYDTA) kurulmu , ülkemiz genelinde 26 farklı bölgede kalkınma ajansları kurulmu ; yatırımcı ve giri imcilere yönelik çe itli te vik, mali ve teknik destek imkânları sa lanmı tır. Bunlara ilaveten Kalkınma Bakanlı ı ve Dünya Bankası i birli iyle Bölgesel Yatırım Ortamı De erlendirmesi Projesi yürütülmü tür.

ve Yatırım Ortamının Geli tirilmesi Programı Eylem Planı do rultusunda ve Kalkınma Bakanlı ımız direktifinde Isparta Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi hazırlanmı tır. Strateji belgesinin amacı; Isparta'nın yatırım destek ve tanıtımı konusunda, ildeki tüm ilgili kurum ve kurulu ları aynı vizyon etrafında bir araya getirerek kurumlar arası etkile im ve i birli ini geli tirmek, kısa ve orta vadeli ortak öncelik ve faaliyetleri belirlemek, ilin yatırım destek ve tanıtımı konusunda ya anılan sorunlara çözümler üretebilmek ve böylece ilin yatırım destek ve tanıtımı konusunda yürütülecek faaliyet ve çalı malara etkinlik kazandırmaktır. Kısaca strateji sayesinde, ilin yatırım destek ve tanıtımına ili kin gündemini, toplu, önceliklendirilmi ve somut eylemlere dökülmü olarak sunmak amaçlanmaktadır.

2. MEVCUT DURUM

2.1. Ekonomik Yapı

Isparta ili ekonomisi önemli ölçüde tarıma dayalıdır. Ancak bunun yanı sıra tarıma dayalı sanayi, madencilik faaliyetleri ve hizmet sektörü de Isparta'da ekonominin lokomotifleri arasında yer almaktadır. Eko turizm ve inanç turizmi odaklı turizm sektörü de Isparta'nın gelişme eksenlerinden birisi olarak değerlendirilmektedir.

2.1.1. Tarım Sektörü

Isparta'da, gül, meyve (özellikle elma ve kiraz) başta olmak üzere hububat, baklagiller (nohut, fasulye), endüstri bitkilerinden ha ha , eker pancarı, ayçiçe i, patates, yem bitkilerinden yonca, korunga, fi ve burçak yeti tirilmektedir. Ayrıca tatlı su balı ı, kerevit, arıcılık v.b. hayvancılık faaliyetleri de önemli gelir kaynaklarını teşkil eder.

Gülcülük hem tarımsal alanda hem de tarımsal sanayi alanında Isparta'nın ve Türkiye'nin katma değeri çok yüksek olan önemli bir değeridir. Dünyada gülya ı ihtiyacının % 65'i Isparta'dan karşılanmaktadır. 2016 yılında 2.017,1 (dekar) alandan 8.481 ton yıllık gül çiçe i (rose damascana) üretimi yapılmıştır. Üretilen bu gül çiçe inden 1521kg gül ya ı, 2076 ton gülsuyu ve 5.116 kg gül konkreti üretilmektedir. Üretilen gülya ının büyük bir miktarı ihraç edilerek ülke ekonomisine katkı sağlanmaktadır.

Isparta'da 216.778 dekarlık elma üretim alanı mevcuttur. Bu alanlardan yılda yaklaşık 634.862 ton elma üretimi yapılmaktadır. İlimizin soğuk hava depo kapasitesi 378.413 tondur. Kiraz yeti tiriciliğinde de önemli bir yere sahip olan ilimizde 51.429 (da) alandan 31.732 ton kiraz üretimi sağlanmaktadır. Türkiye ihracatçılar Meclisi verilerine göre ya sebze ve meyve ihracatından 2016 yılı verilerine göre, 25.264.000 \$ gelir elde edilmiştir.

Isparta'nın Çetince ve Deregümü beldelerinde son yıllarda seracılık faaliyetleri hızlı gelişimi göstermiştir. Antalya'da örtü altı üretiminin bitti i dönemlerde yayla bahçelerinde Isparta'da yeti tirilen salatalık ve domates kalitesi ile yoğun talep görmektedir.

2.1.2. Sanayi Sektörü

Isparta, tekstil, halıcılık, gül ve gülya ı üretimi, dericilik, çimento, yonga levha, barit, mermer, kereste ve orman ürünleri, tarım makineleri, kalorifer kazanı ve radyatör imalatı ile tarım odaklı üretim olmanın yanı sıra sanayi üretimi olma yolunda da ilerlemektedir.

İlimizde 2 adet Organize Sanayi Bölgesi mevcut olup, Süleyman Demirel Organize Sanayi Bölgesinde faaliyette bulunan 80 adet parselde, 66 adet faal çalışan işletmede, 2.300 adet

personel istihdam edilmektedir. zmir-Isparta-Konya; Ankara-Isparta-Antalya karayolu üzerinde kurulan, Isparta Süleyman Demirel OSB demiryolu ve yükleme bo altma istasyonuna 600 m, Isparta Süleyman Demirel Hava Limanına 4 km mesafede bulunmaktadır. Ayrıca Antalya Limanına olan uzaklık ise 120 km'dir.

Isparta ehir merkezi içerisinde kalan deri sanayicilerinin, çevreye zarar vermeden sa lıklı bir ortamda üretim yapmaları amacıyla kurulan Isparta Deri htisas OSB karma OSB'ye çevrilerek I. Etap altyapı çalı maları tamamlanmıştır. OSB I. Etapta bulunan 56 parselin 53'ü sanayiciye tahsis edilerek teslimi yapılmıştır. Tahsis edilen 29 tesiste üretim yapılmakta olup 3 adet bo parsel bulunmaktadır. Deri htisas ve Karma OSB'de üretimde olan i yerlerinde yaklaşık 300 kişi istihdam edilmekte ve bu i letmeler Türkiye ayakkabı sektörünün astar ihtiyacının % 70'ni kar ılamaktadır.

Ayrıca, ubat 2014'te imar planı onaylanan Yalvaç Organize Sanayi Bölgesi'nin kamula tırma çalı malarında sona gelinmiştir. OSB imar planında büyüklükleri 5.000-20.000 metrekare aralı ında olan 104 sanayi parseli bulunmaktadır. Yalvaç OSB Afyon, Konya, Antalya ve Isparta'nın verimli tarım alanlarına yakın olması nedeni ile tarıma dayalı sanayi yatırımları için lojistik açıdan önemli bir noktada yer almaktadır.

Isparta ekonomisinin bir di er geli im aksı tıbbi ve aromatik bitkilere dayalı kozmetik sektörüdür. Isparta'da gül ya ı üretimine dönük gül yeti tiricili inin yo un olu u nedeniyle, lde de gülya ı, gül konkriti, gül suyu ve gülden mamul krem, sabun, parfüm ve losyon üretiminde bulunan fabrika ve imalathaneler de büyük önem kazanmıştır. lde, gül ya ı ve gül ürünleri imalatı yapan 35 firma bulunmaktadır. Batı Akdeniz Bölgesi'nde uçucu ya lar ve kozmetik ürünlerinin 2016 ihracat tutarı 38.561.657 \$ olup bunun büyük bir kısmı Isparta'ya aittir. Gül sektörünün il ekonomisine yıllık katkısının yaklaşık 30 milyon TL oldu u varsayılmaktadır.

2.1.3. Hizmetler Sektörü

Süleyman Demirel Üniversitesi, E irdir Da Komando Okulu, 40. Piyade Alayı ve il genelinde faaliyet gösteren hastane ve okullar Isparta'da hizmetler sektörünün geli mesini sağlamıştır.

Süleyman Demirel Üniversitesi'nin 77.000 öğrencisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Isparta'da E irdir Da Komando Okulu, 40. Piyade Alayı bulunmaktadır. Ayrıca Ankara Etimesgut'ta bulunan Kara Havacılık Okulu çok yakın bir zamanda Isparta'ya ta ınacaktır. Hedef pazarı ilde ya ayan memur, öğrenci ve asker olan hizmetler sektöründeki her çe it yatırım Isparta'da önemli fırsatlar sunmaktadır. Süleyman Demirel Havalimanında 2011 yılında faaliyete ba layan uçak bakım onarım hangarında yerli ve yabancı ticari uçakların ve helikopterlerin bakımı yapılmaktadır. Havacılık sektörü Kara Havacılık Okulunun Isparta'ya ta ınması ile ivme kazanacak bir sektör olarak öne çıkmaktadır.

Isparta 13 adet Devlet Hastanesi ve 1 adet Üniversite Hastanesi ve 5 adet özel hastane ile yüz bin ki i ba na dü en hastane yatak sayısı sıralamasında birinci sırada yer almaktadır. Sa lık hizmetleri kalitesi ile Isparta civarındaki 9 ilden gelen hastalara hizmet verilmektedir. Yeni Hizmete açılan Di Hastanesi ve yapımı devam eden ehir Hastanesi ile sa lık hizmetleri kalitesi artmaya devam edecektir.

Isparta, lise ve üniversite mezunu genç nüfusu, sosyo-ekonomik göstergelerde ön sıralarda yer alması ile ça rı merkezleri ba ta olmak üzere genel anlamda hizmetler sektöründe yapılacak yatırımlar için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Hizmetler sektörünün en önemli alt kalemlerinden birisi de turizmdir. Isparta ili turizm açısından zengin kültürel mirasa ve do al güzelliklere sahip ehirlerimizden birisidir. 2015 yılı verilerine göre yerli ve yabancı olarak Isparta'yı ziyaret eden ki i sayısı 354.443'tür. 16 adet turistik belgeli konaklama tesisi bulunan Isparta'da, 1.542 adet yatak kapasitesi bulunmaktadır.

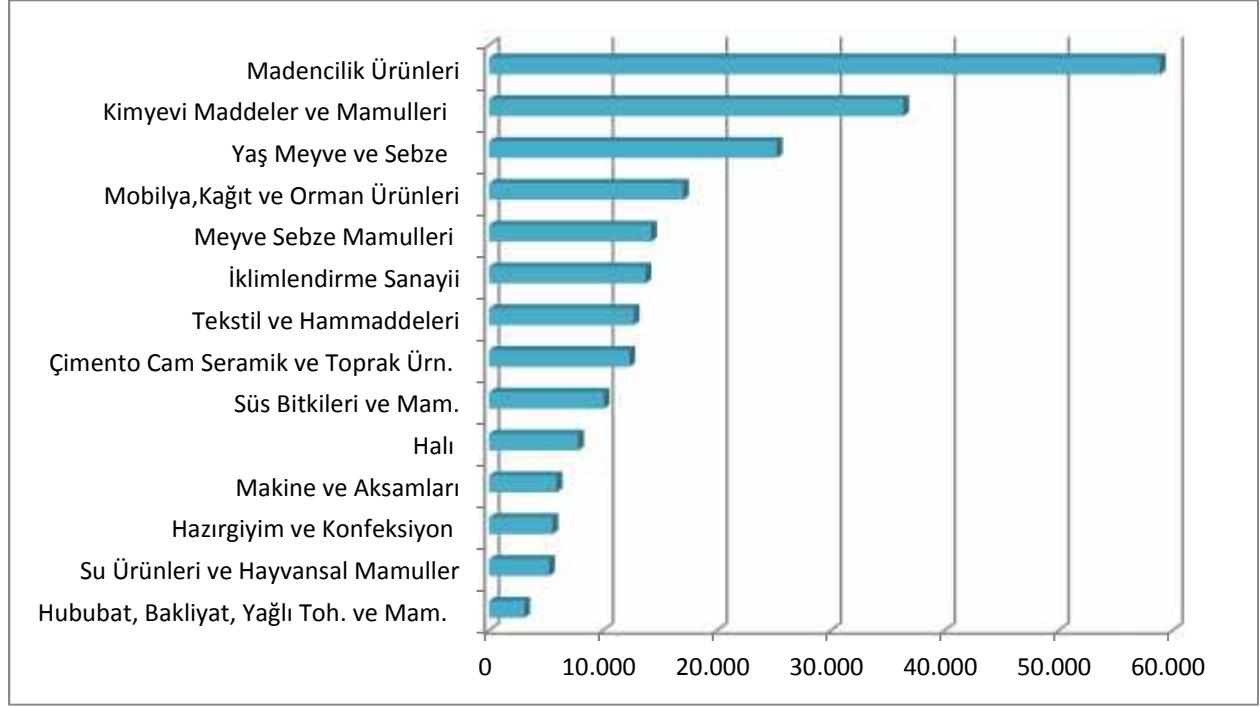
Antalya gibi turizmin ba kenti konumunda olan önemli bir ehre olan yakınlı ını avantaj olarak ülkemizde turizmin çe itlendirilmesi ve 12 aya yaygınla tırılması ile ilgili çalı malar devam etmektedir. Bu kapsamda, uzak do u ülkelerine yönelik do a ve gül turizmi, inanç turizmi kapsamında Yalvaç Pisidia Antik Kenti ve Barla önemli alternatif turizm merkezleri olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca bölgedeki do al kaynaklar/bitki ve yabani hayat çe itlili i ku gözlemcili i, foto safari vb. Turlar için önemli bir potansiyel olu turmaktadır. Kı nın, Davraz dâhil di er da larda kı sporları, geri kalan mevsimlerde de do a ve kültüre açık turizm faaliyetleri yapılabilmektedir. Davraz da ı kı turizminin yanı sıra yapılan ve yapılmaya devam eden spor tesisleri ile yaz döneminde de ideal iklimi ile yüksek rakımlı sporcu kamp merkezi olma yolunda ilerlemektedir.

Isparta ve çevresi, turizmin dört mevsim yapılabildi i ve her türlü do a sporlarına meraklı konuklarına seçenekler sunan bir bölgedir. Isparta ve çevresi, kayak, yüzme, do a yürüyü leri, yamaç para ütü, da cılık, ip ini i, ma aracılık, avcılık, binicilik, bisiklet, sörf, su sporları gibi çok geni bir yelpazede her türlü etkinlik için son derece elveri lidir.

2.1.4. hracat Verileri

Batı Akdeniz'in (Antalya, Isparta, Burdur) 2016 Kasım sonu itibariyle 1,3 milyar dolarlık ihracatındaki en büyük payı alan sektörler sırasıyla 541 milyon dolar ile tarım, 397 milyon dolar ile sanayi ve 369 milyon dolar ile madencilik olmu tur. Tarımın içerisinde 397 milyon dolarlık ihracatla en büyük payı tutan bitkisel üretimin içerisinde ya sebze ve meyve ihracatı 335 milyon dolardır. Sanayinin içerisinde ise sanayi mamulleri 191 milyon dolar ve kimyevi maddeler 135 milyon dolardır.

Grafik 1: Isparta ihracat Değerleri (Kaynak: T M)

Antalya ve Burdur illerini dı arıda bıraktı ımızda, Türkiye ihracatçılar Meclisinin (T M) 2016 verilerine Isparta'nın toplam ihracatı 230,5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. ihracatın yaklaşık % 26'lık kısmını madencilik, % 16'lık kısmını kimyevi madde ve mamuller, %11'lik kısmını ise yaş meyve ve sebze ürünleri oluşturmaktadır. Bunların dışında mobilya ve orman ürünleri, meyve-sebze mamulleri, tekstil ve hammaddeleri, çimento, cam, seramik ve toprak ürünleri ile süs bitkileri Isparta ihracatının diğer önemli kalemleri arasındadır.

2.1.5. Isparta Yatırım Ortamı

Isparta'da büyük ölçekli yatırımların mermercilik, çimento, gül yağı ve gül ürünleri, süt ve süt ürünleri ile yaş sebze ve meyve işleme alanlarında yoğunlaşmaktadır. Bu sektörler Isparta için rekabet gücü yüksek ve avantajlı sektörlerdir. Isparta ve çevresinde yer alan zengin mermer kaynakları, gül, lavanta, kekik gibi tıbbi ve aromatik bitkilerin bölgede yoğun olarak bulunması, bölgede hayvancılığın gelişmesi, yüksek kalite ve rekoltede elma ve kiraz üretimi Isparta'yı bu sektörlerde avantajlı kılmaktadır.

2.1.5.1. Isparta'nın Yatırım Ortamının Avantajları

- Tarım ve hayvancılığa elverişli arazi yapısı ve iklim koşulları
- Tıbbi-Aromatik bitkiler ve meyve çeşidi yönünden zengin coğrafi yapısı
- Elma üretiminde Türkiye'de lider
- Gül çiçeği ve yağlı üretiminde Dünya'da lider
- Elma, kiraz, kayısı, üzüm ve diğer meyve çeşitlerinin yetiştirildiği Türkiye'nin meyve bahçesi

- Yeraltı ve yer üstü temiz ve bol su kaynakları, Türkiye'nin göller bölgesi
- Zengin mermer, barit, olivin, krom, kükürt maden kaynakları
- Güneş, akarsuları ve ormanı ile yenilenebilir enerji kaynakları açısından zengin
- Milli Parkları ve Tabiat parkları ile eko turizmde, Davraz dağı ile kış ve spor turizmde, Yalvaç ve Barla ile inanç turizmde cazibe merkezi
- Sağlık hizmetleri kalitesinde Türkiye'de lider
- 60 binin aşkın Üniversite öğrencisi ile eğitim ve bilim şehri
- Alabalık ve kerevit gibi su ürünleri yönünden zengin
- Her geçen gün artan süt üretimi ve modern süt işleme tesisleri
- Zengin çam ormanları ve orman ürünleri işleme tesisleri
- Uluslararası havalimanı ve uçak bakım onarım hangarı ile gelişen havacılık sektörü
- Tunç devrinden günümüze çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış tarihi bir şehir
- Hava, kara ve demiryolunun kesişiminde bulunan Organize Sanayi Bölgesi ile yatırımlar için cazibe merkezi
- Kapadokya-Pamukkale, Antalya-Pamukkale turizm koridorunda gül, lavanta ve kiraz bahçeleri, gölleri ve Milli Parkları ile ideal bir durak noktası
- Yüzden fazla ülkeye ihracat yapan dinamik ve Dünya'ya açık ekonomisi
- 38 sektöre yönelik Bölgesel Teşviklerin bulunması

2.1.5.2. Isparta'da Yatırım Yapılabilecek Sektörler

- Meyve tasnifleme ve paketlenme tesisleri
- Meyve işleme tesisleri
- Soğuk hava depoları
- Alabalık ve kerevit işleme tesisleri
- Orman ürünleri ve mobilya imalatı
- Güneş, biyokütle ve hidroelektrik santralleri
- Mermercilik
- Kesme çiçek ve sebze üretimine yönelik seralar
- Eko turizm yatırımları
- Büyükbaş besisi ve süt hayvancılığı
- Yumurta üretimi için tavuk çiftlikleri
- Et ve süt işleme tesisleri
- Küçükbaş besicilik
- Uçak ve helikopter bakım, onarım hangarları
- Arıcılık
- Kozmetik ve gül, lavanta, kekik, zambak gibi tıbbi aromatik bitkilerin üretimi ve işlenmesi
- Öğrenci yurtları
- Tarım makineleri imalatı

2.1.5.3. Yatırım Ortamının Geliştirilmesine Yönelik Hususlar

- Tarımsal ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesine yönelik tesislerin sayısının artırılması
- Milli Park, Karacaören, Beyehir, Eirdir içme suyu havzaları ve sit alanına girmelerinden dolayı bazı bölgelerde yatırımları kısıtlayan hükümlerin revize edilmesi
- Tarımsal ve ekonomik faaliyetleri kısıtlayan içme suyu özel hükümlerin revize edilmesi
- Eko turizmi açısından konaklama ve ulaşım imkânlarının geliştirilmesi
- Bölgeye has kaliteli ürünlerde markalaşmanın sağlanması
- Bankalardaki mevduatın yatırıma dönüşmesinin teşvik edilmesi
- Tarımsal ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesine yönelik tesislerin sayısının artırılması
- Milli Park, Karacaören, Beyehir, Eirdir içme suyu havzaları ve sit alanına girmelerinden dolayı bazı bölgelerde yatırımları kısıtlayan hükümlerin revize edilmesi
- Tarımsal ve ekonomik faaliyetleri kısıtlayan içme suyu özel hükümlerin revize edilmesi
- Eko turizmi açısından konaklama ve ulaşım imkânlarının geliştirilmesi
- Bölgeye has kaliteli ürünlerde markalaşmanın sağlanması
- Bankalardaki mevduatın yatırıma dönüşmesinin teşvik edilmesi

3. SORUN ALANLARI

Ekonomik gelişme ve bölgesel bütünleşmeye en önemli katkıyı sağlayan unsurlardan biri ulaşım altyapısıdır. Isparta ve çevre iller arasında sosyal ve ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesi, ulaşım altyapısının geliştirilmesi ile doğrudan ilgilidir. Bölgede otoyol ve hızlı tren hattının bulunmaması, önemli bazı karayollarının bölünmüş yol standartlarında olmaması, mevcut demiryolu ağının eski olması ve Antalya bağlantısının olmaması gibi çeşitli hususlar bölgenin ulaşım kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle ilin ve bölgenin ulaşım altyapısının güçlendirilmesi için ulaşım alanında yeni yatırımlar yapılmalıdır.

İldeki lokomotif sektörlerin rekabete ilişkin yapısal sorunları bulunmaktadır. Tarım sektörünün temel sorunu küçük ve parçalı arazi, düşük verimlilik, kısıtlı ihracat potansiyeli, tarımsal ürünlerin değerlendirilmesine bağlı olarak üretilen katma değerlerin düşük olmasıdır. Turizmde çeşitliliğin sağlanamaması, kalifiye personel eksikliği, ürün çeşitliliğinin olmaması ve destinasyonlar arasında entegrasyonun sağlanamaması ve tanıtımın yetersizliği turizm sektörünün karlılığı temel sorunlar arasında yer almaktadır. Üretimin küçük ölçekli olması, teknoloji düzeyinin düşük olması ve madenlerin ayrıntılı olarak değerlendirilmeden ihraç ediliyor olması üretilen katma değerlerin düşük kalmasına neden olmaktadır.

Dünya Bankası ve Kalkınma Bakanlığı i birli iyle yatırım ortamının de erlendirilmesine yönelik anket hazırlanmı ve 2015-2016 yıllarında Batı Akdeniz Bölgesi'ndeki yatırımcılara uygulanmı tır. Yapılan deneysel uygulama sonucunda hazırlanan Bölgesel Yatırım Ortamı De erlendirme Raporu'nda yatırım ortamına ili kin sorunlara yer verilmi tir. Buna göre ankete katılan yatırımcıların %29'u vergi oranlarını yüksekli ini temel sorun olarak de erlendirirken, %18'i finans kaynaklarına eri imine, %11'i de istikrarsızlık ve güvenli e ba lı sorunlara de inmi tir.

Özel sektörde verimli ve etkin üretim için elektrik, su, do algaz ve internet hizmetleri önem arz etmektedir. l genelinde ve yatırıma açık alanlarda elektrik, su, do algaz ve internet hizmetleri sorun olmamaktadır. Di er taraftan üretim yapan sanayi irketleri için arıtma önemli bir ihtiyaçtır. Süleyman Demirel Organize Sanayi Bölgesi ve Deri htisas ve Karma Organize Sanayi Bölgesi yatırımcılara arıtma hizmeti sunmaktadır.

Bölgesel Yatırım Ortamı De erlendirme Raporu'na göre Batı Akdeniz Bölgesi'ndeki firmaların %14'ü kayıt dı ı çalı an giri imcilerin neden oldu u haksız rekabete vurgu yapmı lardır. Türkiye genelinde bu oran çok daha yüksek olup kayıt dı ılı a ba lı haksız rekabete u radı ını de erlendiren firma yetkililerinin oranı %34'tür. Kayıt dı ı çalı ma vergi kaçırma yoluyla devleti zarara u ratırken; kayıt dı ı çalı an giri imcinin sa ladı ı maliyet ve fiyat avantajı di er firmalar için haksız rekabete neden olmaktadır.

Isparta ihracatında co rafi olarak hedef pazar çe itlili i ve ihraç edilen ürün çe itlili i kısıtlıdır. Isparta ihracatının %65'i Çin ba ta olmak üzere Fransa, Almanya, ABD, ngiltere, Kazakistan ve Özbekistan'dan olu an 7 ülkeye yapılmaktadır. Bu ülkelerden birisinde ya anabilecek her hangi bir sorun Isparta'nın ihracatını olumsuz etkileyebilecektir. Ürün çe itlili i bazında Isparta ihracatının madencilik ile ya sebze ve meyvede yo unla tı ı gözlenmektedir. hracatta ürün çe itlili inin sa lanması ürüne ba lı risklerin azaltılmasına katkı sa layacaktır.

Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi kapsamında Isparta'da 2017 yılı için iki geli me eksenini tespit edilmi tir. Bunlardan birincisi turizm, di eri ise tıbbi ve aromatik bitkiler sektörüdür. Söz konusu sektörde ya anan sorunların ve çözüm önerilerinin tespitine yönelik olarak turizm ile tıbbi-aromatik bitkiler ve kozmetik sektörüne yönelik çalı taylor ve toplantılar yapılmı tır. A a ıda her iki sektöre ili kin hedef ve stratejiler, sorunlar ve çözüm önerileri detaylı olarak sunulmu tur.

Tablo 1. Isparta'da Ba at Sektörlerde Ya anan Temel Sorunlar

	Sorun Alanları	Ya andı ı Sektör
1	Turizm potansiyelinin tanıtımında yetersizlikler olması	Turizm Sektörü
2	Sektör temsilcileri arasında ileti im, i birli i ve koordinasyonun zayıf olması	Turizm Sektörü
3	Turizm altyapısı ve üst yapısına ili kin yetersizlikler olması	Turizm Sektörü
4	Mermercilik ve tarımsal faaliyetlerin do al yapı üzerinde baskı olu turması	Turizm Sektörü
5	Turizmde ürün ve destinasyon çe itlili inin sa lanamamı olması	Turizm Sektörü
6	Isparta turizm destinasyonları arasında entegrasyon yetersizli i	Turizm Sektörü
7	Turizm potansiyeli olan ilçelerde yiyecek-içecek ve konaklama tesislerinin nicelik ve nitelik olarak zayıf olması	Turizm Sektörü
8	Turizm bölgelerinde aile pansiyonculu u ve i letmecilik kültürünün zayıf olması	Turizm Sektörü
9	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektöründe merdiven altı üretim ve ta i gibi faaliyetlerin sektörü olumsuz etkilemesi	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
10	Sektörde ya anan kayıt dı ılı n nizamı çalı an firmalar için haksız rekabete neden olması	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
11	Üretim firmalarının dü ük kapasitede, sezonluk çalı ması	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
12	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörünün geli im stratejisinin net olmaması	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
13	Gençlerin tarıma ve kırsal alana ilgisinin azalması tarımsal üretimin sürdürülebilirli ini tehdit etmesi	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
14	Sektörde i birli i ve birlikte çalı ma kültürünün zayıf olması	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
15	Sektörde bazı firmalar tarafından sa lı a uygunlu u test edilmemi ürünler üretilmesi	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
16	Ürünlerin yarı i lenerek (sadece ya ının çıkarılarak) hammadde olarak satılması	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
17	Tıbbi aromatik bitki üretilen tarımsal alanların turizm aktiviteleriyle entegrasyonunun zayıf olması	Turizm Sektörü - Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü

3.1. Strateji Döneminde Ya anması Muhtemel Sorunlar (Riskler)

Dünya bütün hızıyla küreselle meye devam ederken hem fırsatları hem de tehditleri beraberinde getirmektedir. Bir sektör için fırsat olan bir de i ken di er sektör için tehdit olabilmektedir. Küreselle en dünya ticaretinden daha fazla pay alabilmek için dünyadaki geli melerin yakından takip edilerek ona göre pozisyon alınması, tehditlerin ortadan kaldırılması rekabet gücümüzü artıracaktır.

Doların Türk Lirası kar ısında de er kazanması bazı sektörler için risk olu tururken turizm sektörü için bir fırsat olu turabilir. Milli paramızın de er kaybetmesi Dolar ve Euro ile i lem

yapan yabancı turistlerin gelir düzeyinin görece artması anlamına gelmektedir. Bu süreç Türkiye turizm pazarının fiyat avantajı sağlaması anlamına gelebilir. Bununla birlikte Atatürk Havalimanı, Sultanahmet, Antalya gibi turist yoğunluğunun fazla olduğu yerlere yapılan hain saldırılar ülkemize ve bölgemize olan turizm talebini düşürebilir. Güvenlik algısında ya anabilecek olumsuz bir gelişmenin turizm talebini olumsuz etkileyebilir.

Bölgeye gelen seyahat acenteleri ve turizmciler bölgede öne çıkan mermercilik faaliyetlerinin çevreye ve doğal görünüme verdiği zarara dikkat çekmektedirler. 2017 yılında içinde yeni açılacak mermer ocaklarının çevre ve doğal tema üzerindeki baskıyı artırması muhtemeldir. Turizm faaliyetlerinin olduğu alanlarda doğal güzellik turistik ürünün kendisi kadar önemlidir.

Güneykent, Kuyucak ve Senir gibi yerleşim alanlarında turizm sektörü emekleme amaçlıdır. Emekleme amaçlı altyapı, üst yapı ve hizmet sunumunda ya anabilecek sorunlar sektörün gelişmeden ölmesine neden olabilir. Bu durum Isparta kırsal turizmi için önemli bir risk olarak değerlendirilebilir.

Tıbbi-aromatik bitkiler ve kozmetik sektöründeki merdiven altı üretim ve kayıtlı haksız rekabete neden olarak nizami çalışan firmaların zarar etmesine neden olabilir. Benzer şekilde bazı firmaların merdiven altı ürünlerinin neden olabileceği bir olumsuzluğun kamuoyuna yansması sektör imajını olumsuz etkileyebilir.

Kozmetik sektöründe denetim mekanizmasının güçlendirilmesi küçük ölçekli firmaların sorun yaşamasına neden olabilir. Sektördeki firmaların finansal yapısını ve teknik altyapısını güçlendirmesi olası sorunların çözümüne yardımcı olacaktır. Firmaların ürünleri için gerekli olan sağlık ve dermatoloji testlerini yaptırmaları, üretim kalitelerini artırmaları önem arz etmektedir.

Tablo 2.Strateji Döneminde Yaşanması Muhtemel Sorun Alanları

	Sorun Alanları	Etkilenmesi Muhtemel Sektörler
1	inovasyon ve rekabet kapasitesinin düşük olması	Tüm sektörler
2	Döviz artışına bağlı girdi maliyetlerinin artması	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
3	Doğal etkenler ile tarımsal üretimin çok yüksek veya çok düşük olması	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü
4	Etkili tanıtım yapılamaması ve doğal talebinin düşük olması	Turizm sektörü
5	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	Turizm sektörü
6	Sektörde işbirliği ve birlikte çalışma kültürünün zayıf olması	Tüm sektörler

4. HEDEFLER

Bu stratejik planın temel amacı Isparta Yatırım Ortamının iyileştirilmesi ve yeni yatırımlar çekilmesidir. Bu amaca ulaşabilmek için turizm sektörüyle ilgili 7 temel hedef, tıbbi-aromatik bitkiler ve kozmetik sektörüne ilişkin 4 temel hedef belirlenmiştir.

4.1. Turizm Sektörü için Hedefler

No	Hedef	Gösterge
1	Sektör temsilcileri arasında iletişim, işbirliği ve koordinasyonun güçlendirilmesi	Sektör temsilcilerinin katıldığı fuara ve çalı taylara katılım sağlanması, Sektöre yönelik Isparta turizm ve tanıtım platformunun oluşturulması, Olu turulan platformun yıllık periyotta toplanması,
2	Turizm altyapısı ve üst yapısına ilişkin yetersizliklerin giderilmesi	Davraz kayak merkezi rekreasyon alanlarındaki acil ihtiyaçların giderilmesi, Gül lavanta ve diğer turizm destinasyonların butik konaklama imkanlarının geliştirilmesi, Gül lavanta ve diğer turizm destinasyonlarda turizmle yönelik altyapının tamamlanması, Bölgeye hizmet edebilecek yerel seyahat acentelerin Isparta'ya yönelik paket tur düzenlemelerini sağlanması
3	Turizm bölgelerinde aile pansiyonculuğu ve işletmecilik kültürünün geliştirilmesi	Turizm işletmeciliği ve aile pansiyonculuğuna yönelik uygulamalı mesleki eğitimler düzenlenmesi, Röleve ve Restorasyon Projesi hazırlanan 5 tarihi evin restorasyon çalışmaları hızlandırılarak aile pansiyonu olarak değerlendirilmesi, Turizm işletmeciliği ve aile pansiyonculuğuyla ilgili girişimler için Taraklı, Beypazarı vb. örnek ilçeleri ziyaret programları düzenlenmesi, Yöresel ürünler ve el sanatları tanıtım ve satışının da olacağı kültür temalı bir park kurulması,
4	Isparta turizm potansiyelinin tanıtımına yönelik faaliyetler yapılması	Turizm ile ilgili ulusal ve uluslararası fuarlarda katılım sağlanması, Periyodik olarak gül ve turizm temalı festival düzenlenmesi, Gül, lavanta, kiraz çiçeği gibi turizm potansiyeli olan ürünlere ilişkin tanıtıcı materyaller hazırlanması ve dağıtılması, Yerel ve ulusal basın temsilcileri ile fotoğraf sanatçılarının

		bölgeye davet edilip yörelin ve ürünlerin tanıtımının yapılması, Sosyal medya fenomenleri, tur şirketleri ve seyahat acentelerinin bölgeye davet edilerek bölgenin tanıtılması,
5	Isparta turizm destinasyonları arasında entegrasyon sağlanması	Destinasyonlar arası entegrasyona yönelik örnek paket tur programının oluşturulması, Yerli yabancı turist çeken destinasyonlarda diğer turizm alternatiflerinin tanıtımının yapılması (bilboard, totem, broşür), Turizm destinasyonlarının entegre tanıtımının yapılması (Davraz Kayak Merkezi, Gül, Lavanta, Barla ve Dedegöl Dağı Kampçılığı, Yazılı Kanyon vb.)
6	Mermercilik ve tarımsal faaliyetlerin doğal yapı üzerindeki baskısının azaltılması	Turistik alanlara yakın bölgelerdeki taş ve mermer ocaklarının çevresel yönden denetimlerinin artırılması, Terk edilmiş mermer ocaklarının rehabilitasyonunun sağlanması, Korunan doğal alanlarda ve hassas ekosistemlerde mangal yakmayı içeren piknik etkinliklerinin kısıtlanması, Korunan alanlarla ilgili denetim ve gözetimin artırılması, Göl ekosistemi üzerindeki kirlilik baskısının azaltılması, Milli park ve tabiat parkı alanlarında koruma-kullanma dengesinin sağlanarak bu alanlardan yerel halkın kontrollü bir şekilde faydalanılmasının sağlanması
7	Turizm potansiyeli olan alanlardaki yiyecek-içecek ve konaklama tesislerinin nicelik ve nitelik olarak güçlendirilmesi	Yerel halktan ilgi duyanlara turizm eğitimleri verilmesi ve girişimcilik desteklerinin anlatılması, Turizm işletmeciliği ve aile pansiyonculuğuna yönelik uygulamalı mesleki eğitimler düzenlenmesi, İslamköy'de bulunan tarihi ve kültürel değeri olan evlerin restorasyonunun tamamlanması (Süleyman Demirel Vakfı), Isparta Merkez, Eirdir, Güneykent, Kuyucak öncelikli olmak üzere mevcut konaklama ve yiyecek-içecek hizmeti sunan işletmelerde çalışan personelin meslek eğitimleri, hijyen ve görgü eğitimleri alınmasının sağlanması

4.2. Tıbbi-Aromatik Bitkiler ve Kozmetik Sektörüne İlişkin Hedefler

No	Hedef	Gösterge
1	Tıbbi aromatik bitki üretilen tarımsal alanların turizm aktiviteleriyle entegrasyonunun güçlendirilmesi	Gül, lavanta ve zambak üretimi yapılan alanlara tanıtım gezileri düzenlenmesi, Turizme uygun örnek bahçeler belirlenerek söz konusu bahçelere giden yolların bakımının yapılması, Gül, Lavanta ve zambak üreticisi çiftçilerde turizm bilincinin artırılmasına yönelik eğitimler verilmesi
2	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektöründe ürün kalitesinin artırılması	Tıbbi-aromatik bitkiler ve kozmetik sektöründeki üretim faaliyetlerinin temizlik ve sağlıklı a uygunluk denetimlerinin artırılması, Kozmetik Laboratuvarı kurulması için ön araştırma ve fizibilite raporunun hazırlanması, Tıbbi-aromatik bitkiler ve kozmetik sektörüne yönelik araştırma ve projelerin desteklenmesi, Üretimlerin Kozmetik Yönetmeliğine uygunluğuna yönelik denetimlerin artırılması, Kozmetik Ürün Uygulamalar Kılavuzuna uygun üretim yapılması
3	Tıbbi aromatik bitkilerin bölge içinde değerlendirilerek katma değerinin artırılması	Yeni iş kurmaya yönelik girişimcilik kursları düzenlenmesi, Tıbbi ve aromatik bitkilerin değerlendirilmesine yönelik proje ve yatırımların desteklenmesi, Tıbbi ve aromatik ürün çeşitliliğinin geliştirilmesine yönelik ar-ge faaliyetlerinin desteklenmesi ve özendirilmesi, Hasattan sonrası kurutma, ayırma, sınıflandırma ve sterilizasyonla ilgili ürüne özel ar-ge çalışmalarının yapılması, Hedef ürün olarak seçilen bitkilerle ilgili hasat-harman, mekanizasyonuna yönelik ar-ge çalışmalarının yapılması
4	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörünün gelişim stratejisinin belirlenmesi	Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü gelişim stratejisi ve eylem planı oluşturulması, Gelişim stratejisine altlık oluşturacak değer zinciri analizlerinin yapılması, Sektöre yönelik geniş kapsamlı, ulusal ve küresel yeni pazarların elde edilmesi için araştırması yapılması, Tıbbi ve aromatik bitkilerin ekilebilir arazi, ekili arazi, elde edilen ürünlerin miktarı, satış rakamları vb. istatistikî verilerin kayıtlı hale getirilmesi,

5. 2017 YILI TUR ZM SEKTÖRÜ EYLEM PLANI

Hedef 1: Sektör temsilcileri arasında iletişim, işbirliği ve koordinasyonun güçlendirilmesi					
No	Eylemler	Yöneldiği Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet (TL)	Gerçekleşme Süresi
1	Sektörel fuarlara ortak katılım sağlanması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	Isparta 1 Özel daresi , Davraz Turizm Merkezi Hizmet Birliği, 1 Kültür Turizm Müdürlüğü	500.000	12 ay
2	Isparta turizm ve tanıtım platformu oluşturulması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	Isparta 1 Özel daresi , Erişir Kaymakamı, 1 Kültür Turizm Müdürlüğü	-	12 ay
3	İşbirliğinin geliştirilmesine yönelik toplantılar yapılması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	Atabey Kaymakamı , Süleyman Demirel Vakfı, 1 Özel daresi	-	12 ay

Hedef 2: Turizm Altyapısı Ve Üst Yapısına İlişkin Yetersizliklerin Giderilmesi					
No	Eylemler	Yöneldiği Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet (TL)	Gerçekleşme Süresi
1	Davraz Kayak Merkezinde planlanan konaklama ve diğer tesislerin ve alt yapılarının inşaat edilerek faaliyete geçirilmesi	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	Isparta 1 Özel daresi , Davraz Turizm Merkezi Hizmet Birliği, 1 Kültür Turizm Müdürlüğü	25.000.000	12 ay
2	Uygulamada olan Barla Kırsal Turizm projesinin tamamlanması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	Isparta 1 Özel daresi , Erişir Kaymakamı, 1 Kültür Turizm Müdürlüğü	80.000.000	12 ay
3	İslamköy'de Röleve ve Restorasyon Projesi hazırlanan 5 tarihi evin restorasyon çalışmalarının hızlandırılması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	Atabey Kaymakamı , Süleyman Demirel Vakfı, 1 Özel daresi	2.500.000	12 ay
4	Güneykent GÜLBRLK fabrikasının müze olabilmesi için tescil başvurusunun yapılması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	GÜLBRLK , 1 Kültür Turizm Müdürlüğü, Güneykent Belediyesi	-	6 ay
5	Davraz Kayak Merkezinde suni karlama yapılabilecek altyapının oluşturulması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalışmalarının tamamlanamaması	Isparta 1 Özel daresi , Davraz Turizm Merkezi Hizmet Birliği	15.000.000	9 ay

Hedef 3: Turizm Bölgelerinde Aile Pansiyonculu u Ve letmecilik Kültürünün Geli tirilmesi					
No	Eylemler	Yöneldi i Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet	Gerçekle me Süresi
1	Turizm i letmecili i ve aile pansiyonculu una yönelik uygulamalı mesleki e itimler düzenlenmesi	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	Isparta Halk E itim Müdürlü ü, SDÜ Turizm letmecili i Bölümü, 1 Kültür Turizm Müdürlü ü, BAKA	250.000	12 ay
2	Röleve ve Restorasyon tamamlanan yerlerin konaklama ve yeme-içe tesisi olarak faaliyet göstermesi	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	Atabey Kaymakamı 1, Süleyman Demirel Vakfı, 1 Kültür Turizm Müdürlü ü	-	12 ay
3	Turizm i letmecili i ve aile pansiyonculu uyla ilgili giri imcilerin Taraklı, Beypazarı vb. örnekleri ziyareti	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	1 Kültür ve Turizm Müdürlü ü, BAKA, İçe Belediyeler	50.000	9 ay
4	İçelerde yöresel ürünler ve el sanatları tanıtım ve satı nın da olaca ı kültür temalı bir park kurulması	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	İçe Belediye Ba kanlıkları	-	12 ay

Hedef 4: Isparta Turizm Potansiyelinin Tanıtımına Yönelik Faaliyetler Yapılması					
No	Eylemler	Yöneldi i Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet (TL)	Gerçekle me Süresi
1	Turizm ile ilgili ulusal ve uluslararası fuarlarda katılım sa lanması	Etkili tanıtım yapılamaması ve dı talebinin dü ük olması	BAKA, 1 Kültür Turizm Müdürlü ü, Özel Sektör	400.000	12 ay
2	Periyodik olarak gül, lavanta ve turizm temalı festivallerin düzenlenmesi	Etkili tanıtım yapılamaması ve dı talebinin dü ük olması	Isparta Belediyesi, BAKA, 1 Kültür Turizm Müdürlü ü, Özel Sektör	1.500.000	12 ay
3	Gül, lavanta, kiraz çiçe i gibi turizm potansiyeli olan ürünlere ili kin tanıtıcı materyaller hazırlanması ve da ıtılması	Etkili tanıtım yapılamaması ve dı talebinin dü ük olması	1 Kültür Turizm Müdürlü ü, İgili Belediyeler, BAKA	400.000	12 ay
4	Yerel ve ulusal basın temsilcileri ile foto raf sanatçılarının bölgeye davet edilip yörenin ve ürünlerin tanıtımının yapılması	Etkili tanıtım yapılamaması ve dı talebinin dü ük olması	BAKA, 1 Kültür Turizm Müdürlü ü, Özel Sektör	50.000	12 ay
5	Sosyal medya fenomenleri, tur irketleri ve seyahat acentelerinin bölgeye davet edilerek bölgenin tanıtılması	Etkili tanıtım yapılamaması ve dı talebinin dü ük olması	BAKA, 1 Kültür Turizm Müdürlü ü, Özel Sektör	100.000	12 ay

Hedef 5: Isparta Turizm Destinasyonları Arasında Entegrasyon Sağlanması

No	Eylemler	Yöneldiği Sorun Alanı	Sorumlu Kuruluş (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet(TL)	Gerçekleşme Süresi
1	Destinasyonlar arası entegrasyona yönelik örnek paket tur programının oluşturulması	Etkili tanıtım yapılamaması ve dış talebinin düşük olması	BAKA, İl Kültür Turizm Müdürlüğü, TURSAB, Özel Sektör	-	12 ay
2	Yerli yabancı turist çeken destinasyonlarda diğer turizm alternatiflerinin tanıtımının yapılması (bilboard, totem, broşür)	Etkili tanıtım yapılamaması ve dış talebinin düşük olması	İl Kültür Turizm Müdürlüğü, BAKA, Özel Sektör	250.000	12 ay
3	Turizm destinasyonlarının entegre tanıtımının yapılması (Davraz Kayak Merkezi, Gül, Lavanta, Barla, Dedegöl Dağı, Yazılı Kanyon vb.)	Etkili tanıtım yapılamaması ve dış talebinin düşük olması	Isparta Belediyesi, İlgili yerel yönetimler, BAKA, İl Kültür Turizm Müdürlüğü	100.000	12 ay

Hedef 6: Mermercilik, Tarımsal Faaliyetler Ve Turizm Faaliyetlerini Doğal Yapı Üzerindeki Baskısının Azaltılması

No	Eylemler	Yöneldiği Sorun Alanı	Sorumlu Kuruluş (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet(TL)	Gerçekleşme Süresi
1	Turistik alanlara yakın bölgelerdeki taş ve mermer ocaklarının çevresel yönden denetimlerinin artırılması	Sektör ile ilgili tüm paydaşların etkin katılım sağlanmaması	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	-	12 ay
2	Terk edilmiş mermer ocaklarının rehabilitasyonunun sağlanması	Sektör ile ilgili tüm paydaşların etkin katılım sağlanmaması	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İlgili Belediyeler, Özel Sektör,	-	12 ay
3	Korunan doğal alanlarda ve hassas ekosistemlerde mangal yakmayı içeren piknik etkinliğinin kısıtlanması	Sektör ile ilgili tüm paydaşların etkin katılım sağlanmaması	Orman ve Su İşleri 6. Bölge Müdürlüğü	-	12 ay
4	Korunan alanlarla ilgili denetim ve gözetimin artırılması	Sektör ile ilgili tüm paydaşların etkin katılım sağlanmaması	Orman ve Su İşleri 6. Bölge Müdürlüğü	-	12 ay
5	Göl ekosistemi üzerindeki kirlilik baskısının azaltılması	Sektör ile ilgili tüm paydaşların etkin katılım sağlanmaması	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Tarım, Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	-	12 ay
6	Milli park ve tabiat parkı alanlarında koruma-kullanma dengesinin sağlanarak bu alanlardan yerel halkın kontrollü bir şekilde faydalanılmasının sağlanması	Sektör ile ilgili tüm paydaşların etkin katılım sağlanmaması	Orman ve Su İşleri 6. Bölge Müdürlüğü	-	12 ay

Hedef 7: Turizm Potansiyeli Olan Alanlardaki Yiyecek- çecek Ve Konaklama Tesislerinin Nicelik Ve Nitelik Olarak Güçlendirilmesi					
No	Eylemler	Yöneldi i Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet(TL)	Gerçekle me Süresi
1	Yerel halktan ilgi duyanlara turizm e itimi verilmesi ve giri imcilik desteklerinin anlatılması	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	Halk E itim Merkez Müdürlü ü , BAKA, 1 Kültür Turizm Müdürlü ü, Özel Sektör	-	12 ay
2	Turizm i letmecili i ve aile pansiyonculu una yönelik uygulamalı mesleki e itimler düzenlenmesi	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	SDÜ Turizm letmecili i Bölümü , 1 Kültür Turizm Müdürlü ü, Özel Sektör, BAKA	-	12 ay
3	slamköy’de bulunan tarihi ve kültürel de eri olan evlerin restorasyonunun tamamlanması (SD Vakfı)	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	Atabey Kaymakamı 1 , Süleyman Demirel Vakfı	-	12 ay
4	Mevcut konaklama ve lokanta i letmelerinde çalı an personelin meslek e itimi, hijyen ve görgü e itimleri almasının sa lanması	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	Özel Sektör Temsilcileri , İgili 1/ İlçe Belediyeleri, Halk E itim Merkez Müdürlü ü, BAKA	-	12 ay

6. 2017 YILI TIBB AROMAT K B TK LER VE KOZMET K SEKTÖRÜ EYLEM PLANI

Hedef 1: Tıbbi Aromatik Bitki Üretilen Tarımsal Alanların Turizm Aktiviteleriyle Entegrasyonunun Güçlendirilmesi					
No	Eylemler	Yöneldi i Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet(TL)	Gerçekle me Süresi
1	Gül, lavanta ve zambak üretimi yapılan alanlara tanıtım gezileri düzenlenmesi	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	Isparta Ticaret Borsası , Gıda, Tarım Hayvancılık 1 Müdürlü ü, BAKA, 1 Kültür ve Turizm Md. Özel Sektör,	50.000	12 ay
2	Turizme uygun örnek bahçeler belirlenerek söz konusu bahçelere giden yolların bakımının yapılması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalı malarının tamamlanamaması	1 Özel daresi , Gönen Kaymakamı 1, Keçiborlu Kaymakamı 1, Güneykent Belediyesi	3.000.000	12 ay
3	Gül, Lavanta ve zambak üreticisi çiftçilerde turizm bilincinin artırılmasına yönelik e itimler verilmesi	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	Gıda, Tarım Hayvancılık 1 Müdürlü ü , 1 Halk E itim Müdürlü ü SDÜ Turizm Bölüm Ba kanlı 1, BAKA	100.000	12 ay

Hedef 2: Tıbbi Aromatik Bitkiler Ve Kozmetik Sektöründe Ürün Kalitesinin Artırılması

No	Eylemler	Yöneldi i Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet(TL)	Gerçekle me Süresi
1	Tıbbi-aromatik bitkiler ve kozmetik sektöründeki üretim faaliyetlerinin temizlik ve sa lı a uygunluk denetimlerinin artırılması	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	Gıda Tarım ve Hayvancılık 1 Müdürlü ü , Sa lık 1 Müdürlü ü	-	12 ay
2	Kozmetik Laboratuvarı kurulması için ön ara tırma ve fizibilite raporunun hazırlanması	Turizm merkezleri alt yapı ve üst yapı çalı malarının tamamlanamaması	Süleyman Demirel Üniversitesi , Isparta Ticaret ve Sanayi Odası, Isparta Ticaret Borsası, BAKA	-	12 ay
3	Tıbbi-aromatik bitkiler ve kozmetik sektörüne yönelik ara tırma ve projelerin desteklenmesi	Sektör ile ilgili tüm payda ların etkin katılım sa lamaması	Gıda Tarım ve Hayvancılık 1 Müdürlü ü , BAKA, SDÜ, TKDK	-	12 ay
4	Üretimlerin Kozmetik Yönetmeli ine uygunlu na yönelik denetimlerin artırılması	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	Sa lık 1 Müdürlü ü , Gıda Tarım ve Hayvancılık 1 Müdürlü ü,	-	12 ay
5	Kozmetik yi Uygulamalar Kılavuzuna uygun üretim yapılmasının sa lanması	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	Özel Sektör Firmaları , Kozmetik Üreticileri Derne i	-	12 ay

Hedef 3: Tıbbi Aromatik Bitkilerin Bölge çinde lenerek Katma De erin Artırılması

No	Eylemler	Yöneldi i Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet(TL)	Gerçekle me Süresi
1	Yeni i kurmaya yönelik giri imcilik kursları düzenlenmesi	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	KOSGEB, BAKA, Isparta Ticaret ve Sanayi Odası	-	12 ay
2	Tıbbi ve aromatik bitkilerin i lenmesine yönelik proje ve yatırımların desteklenmesi	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	Gıda, Tarım Hayvancılık 1 Müdürlü ü , TKDK, BAKA, KOSGEB	-	12 ay
3	Tıbbi ve aromatik ürün çe itlili inin geli tirilmesine yönelik ar-ge faaliyetlerinin desteklenmesi ve özendirilmesi	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	Gıda, Tarım Hayvancılık 1 Müdürlü ü , KOSGEB, Süleyman Demirel Üniversitesi	-	12 ay
4	Hasattan sonrası kurutma, ayırma, sınıflandırma ve sterilizasyonla ilgili ürüne özel ar-ge çalı malarının yapılması	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	Süleyman Demirel Üniversitesi , GÜLAR, Özel Sektör	-	12 ay
5	Hedef ürün olarak seçilen bitkilerle ilgili hasat-harman mekanizasyonuna yönelik ar-ge çalı malarının yapılması	novasyon yapamamak ve rekabet edememek	Süleyman Demirel Üniversitesi , GÜLAR, Özel Sektör	-	12 ay

Hedef 4: Tıbbi Aromatik Bitkiler Ve Kozmetik Sektörünün Gelişim Stratejisinin Belirlenmesi

No	Eylemler	Yöneldiği Sorun Alanı	Sorumlu Kurulu (kalın yazı tipi ile yazılan)	Tahmini Maliyet(TL)	Gerçekleşme Süresi
1	Isparta için Tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sektörü gelişim stratejisi ve eylem planı oluşturulması	Sektör ile ilgili tüm paydaşların etkin katılım sağlanmaması	Gıda, Tarım Hayvancılık İl Müdürlüğü , Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Ticaret Borsası, Isparta Ticaret ve Sanayi Odası, BAKA, Sektör Temsilcileri	100.000	12 ay
2	Gelişim stratejisine altlık oluşturulacak değer zinciri analizlerinin yapılması	inovasyon yapamamak ve rekabet edememek	Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi , Isparta Ticaret Borsası, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü	60.000	12 ay
3	Sektöre yönelik geniş kapsamlı, ulusal ve küresel yeni pazarların elde edilmesi için araştırmaları yapılması	Etkili tanıtım yapılamaması ve dış talebinin düşmesi	Isparta Ticaret Borsası , Batı Akdeniz ihracatçıları Birliği, Süleyman Demirel Üniversitesi, BAKA	50.000	12 ay
4	Tıbbi ve aromatik bitkilerin ekilebilir arazi, ekili arazi, elde edilen ürünlerin miktarı, satış rakamları vb. istatistik verilerin kayıtlı hale getirilmesi	inovasyon yapamamak ve rekabet edememek	Isparta Ticaret Borsası , Isparta Ticaret ve Sanayi Odası, Tıbbi Aromatik Bitki Üretici Derneği, Süleyman Demirel Üniversitesi	-	12 ay

7. YARARLANILAN KAYNAKLAR

- ÖZCAN, B., & ARI, A. (2010). Doğrudan Yabancı Yatırımların Belirleyicileri Üzerine Bir Analiz: OECD Örneği. *Ekonometri ve İstatistik e-Dergisi*, (12), 65-88.
- ÇETNKAYA, A. T. ve TÜRK, E. (2014), "Tasarruf Ve Yatırımların Ekonomik Büyümeye Etkisi Türkiye Örneği (1975-2012)", *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, Cilt:24, Sayı: 2, ss.45-60
- TÜRK YE İHRACATÇILAR MECLİSİ (TİM), <http://www.tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari.html>
- BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI (2016), Isparta Davraz Turizm Çalışmaları Sonuç Raporu